

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Puolustushallinnon materiaalipoliittinen strategia

Sisällys

Tiivistelmä	3
1. Johdanto	4
2. Sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaminen	5
3. Kehittämissuunnitelmat, hankkeet ja hankinnat	6
4. Puolustusteollisuus	8
5. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	9
6. Kansainvälinen materiaaliyhteistyö	11
7. Kestävä kehitys	13
8. Strategian toimeenpano	14

978-951-663-269-1

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/>

Julkaisija: Puolustusministeriö

Julkaisun nimi: Puolustushallinnon materiaalipoliittinen strategia

Kieli: Suomi

Sivumäärä: 14

Julkaisuaika: 2023

Valokuvat: Puolustusvoimat

Suunnittelu ja taitto: Viestintätoimisto Drum

Tiivistelmä

Materiaalipolitiikan keskeisenä tavoitteena on kansallisen puolustuksen edellyttämien suorituskykyjen rakentaminen sekä sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaminen. Suomella tulee olla kyky operoida puolustuksen kriittisiä järjestelmiä kaikissa turvallisuustilanteissa, tämän varmistamiseksi tarvitaan niin teknologista osaamista kuin materiaalista valmiutta. Puolustusvoimien kansalliset kumppanit sekä kansainväliset yhteistyöjärjestelyt ovat välttämätön osa sotilaallisen huoltovarmuuden kokonaisuutta.

Kehittämissuunnitelmissa luodaan perusteet suorituskykyjen hankinnalle. Oleellista on tunnistaa ns. kriittiset suorituskykyalueet, joissa sotilaallisen huoltovarmuuden vaatimukset ovat erityisen suuria. Hankintatoiminnan tavoitteena on Suomen puolustusjärjestelmään parhaiten sopivan suorituskyvyn hankkiminen tarkoituksenmukaisesti, kustannustehokkaasti sekä valtion keskeiset turvallisuusedut huomioiden.

Elinkelpoinen ja kansainvälisesti kilpailukykyinen kotimainen puolustusteollisuus, sen kansainvälinen verkottuminen sekä vientitoiminta mahdollistavat sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitämisen ja edistävät maanpuolustuksen toimintakykyä. Materiaalipolitiikan kokonaisuudessa kotimaisella puolustusteollisuudella on merkittävä rooli sekä keskeisten ase- ja muiden järjestelmien ylläpidossa että uusien suorituskykyjen kehittämisessä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla luodaan ja ylläpidetään osaamista, joka tukee suorituskykyjen suunnittelua, rakentamista ja käyttöä. T&K-toiminnan tulee olla tavoitteellista, riittävästi resursoitua sekä kansallisesti ja kansainvälisesti verkottunutta.

Kansainvälisen materiaaliyhteistyön kautta kehitetään Suomen puolustusjärjestelmän suorituskykyjä sekä materiaalista ja osaamisen huoltovarmuutta. Materiaaliyhteistyö on osa laajempaa puolustusyhteistyötä ja sen päämääriä. Materiaaliyhteistyöhön osallistumista ohjaa Puolustusvoimien sotilaallisen suorituskyvyn kehittämistarpeet sekä tarve ylläpitää kansallisen puolustuksen edellyttämää riittävää puolustusteollista ja -teknologista osaamista. Teollisuuden verkostoitumisen ja viennin edistäminen on osa kansainvälistä materiaaliyhteistyötä.

Tämän strategian toimeenpanosta vastaavat yhteistyössä puolustusministeriö, Puolustusvoimat sekä muut toimijat, kuten kotimaassa toimiva alan teollisuus-, tiede- ja tutkimusyhteisö. Toimeenpanoa varten laaditaan erillinen asiakirja, jossa määritellään ne toimenpiteet, joilla strategiassa mainittuihin tavoitteisiin pyritään.

1

Johdanto

Puolustushallinnon materiaalipoliittinen strategia antaa suuntaviivat puolustushallinnon materiaalipoliitikalle. Se kumoaa vanhan materiaalipoliittisen osastrategian (sekä puolustus- ja turvallisuusteollisuusstrategian). Asiakirja konkretisoi ja tarkentaa vuonna 2021 annetun valtioneuvoston puolustuselonteon kirjauksia, huomioi valtioneuvoston huoltovarmuuselonteon (2022) valtioneuvoston päätöksen huoltovarmuuden tavoitteista (2018) sekä valtioneuvoston periaatepäätöksen Suomen puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan turvaamisesta (2016).

Materiaalipoliitiikan keskeisenä tavoitteena on poikkeusolojen suorituskykyjen ja sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaminen. Tämän tavoitteen saavuttamisen kannalta on välttämätöntä, että puolustusjärjestelmän kokonaisuuden sekä sen kriittisten osien hallinta ja integrointikyky ovat kotimaassa niin normaali- kuin poikkeusoloissa. Puolustusvoimilla tulee olla käytössään soveltuva materiaali toimintakuntoisena sekä tarvittava osaaminen järjestelmien käytölle, ylläpidolle ja kehittämiselle.

Suomen turvallisuuspolitiikan käynnissä olevalla muutoksella on merkittäviä vaikutuksia kaikkien puolustushallinnon toimintaan, ml. materiaalipoliitikka. Nato-jäsenyys tulee syventämään myös Suomen Naton puitteissa tekemää materiaaliyhteistyötä. Uusia yhteistyömahdollisuuksia syntyy muun ohella hankintojen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan puitteissa. Suomi tulee osallistumaan resurssiensa puitteissa Naton yhteisten suorituskykyjen kehittämiseen ja asettaa Naton rakenteisiin myös puolustusmateriaalialan tarvittavat asiantuntijat. Tiedyt materiaalipoliitiikan keskeiset tavoitteet ja periaatteet kuitenkin säilyvät myös Nato-jäsenyyden oloissa: Suomi on päävastuussa omasta materiaalisesta valmiudestaan sekä sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamisesta.

Uudet murrokselliset teknologiat luovat sekä mahdollisuuksia että uusia uhkia Puolustusvoimien suorituskyvyille. Teknologinen kehitys erityisesti digitalisaation, tekoälyn, koneautonomian, sensoriteknologioiden sekä uusien operatiivisten toimintaympäristöjen (avaruus, kyber) osalta vaikuttaa ratkaisevasti sotilaallisten suorituskykyjen kehittämiseen. Lähes kaikkialle leviävä langaton informaatioteknologia mahdollistaa uusia toimintatapoja ja rakenteita, jotka asettavat uusia vaatimuksia materiaalipoliitikalle. Erityisesti osaamisen merkitys kasvaa ja sen turvaamiseksi tarvitaan erilaisia keinoja sekä yhteistyömalleja puolustushallinnon ulkopuolisen osaamisen saavutettavuuden varmistamiseksi.

Nopeasti kehittyvien uusien teknologioiden hyödyntäminen edellyttää aktiivista teknologiatoimintaa, joka sisältää ennakoinnin ja seurannan teknologisen tilannekuvan ylläpitämiseksi, sekä riittävään oman organisaation ymmärrykseen perustuvaa analyysiä soveltamisen mahdollistamiseksi. Osaamisen hallinta, riittävä resursointi, ketterä organisoituminen ja kumppanuudet, sekä oikea-aikaiset TKI-toimenpiteet korostuvat. Yhtenäinen, koko organisaation kaikki tasot läpäisevä datapolitiikka on keskeinen osa ICT-pohjaisten teknologioiden hyödyntämistä ja järjestelmien yhteensopivuutta.

Puolustushallinnon tulee ylläpitää ja kehittää omaa osaamistaan koko ajan suhteessa toimintaympäristöön ja vaatimuksiin sekä huolehtia osaltamme, että yhteistyö kansallisten osaamisten rakentumiseksi on vuorovaikutteista ja sujuvaa. Nämä yhdessä ylläpitävät suomalaista innovaatio- ja ennakointikykyä. Lisäksi aktiivinen kansainvälinen yhteistyö on välttämätöntä, jotta uusien teknologioiden tuomat mahdollisuudet suorituskyvyille pystyttäisiin täysimääräisesti hyödyntämään.

2

Sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaminen

Materiaalipolitiikan yhtenä keskeisenä tavoitteena on sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaminen. Suomella tulee olla kyky operoida puolustuksen kriittisiä järjestelmiä kaikissa turvallisuustilanteissa, tämän varmistamiseksi tarvitaan niin teknologista osaamista kuin materiaalista valmiutta. Puolustusvoimien kansalliset kumppanit sekä kansainväliset yhteistyöjärjestelyt ovat välttämätön osa sotilaallisen huoltovarmuuden kokonaisuutta.

Sotilaallisella huoltovarmuudella turvataan Puolustusvoimien järjestelmien toimintakyky kaikissa oloissa. Sotilaallisen maanpuolustuksen kannalta kriittisen tuotannon, teknologian ja osaamisen on oltava saatavissa ja käytettävissä kaikissa turvallisuustilanteissa. Sotilaallisella huoltovarmuudella tavoitellaan kykyä operoida Suomen puolustuksen kriittisiä järjestelmiä itsenäisesti sisältäen tarvittavan pääsyn teknologiaan ('operational independence').

Teknologian, raaka-aineiden, materiaalien, komponenttien ja teknisten ratkaisujen saatavuuden varmistaminen Suomelle on kriittistä. Sotilaallinen huoltovarmuus on yhä enenevässä määrin teknistä osaamista sekä pääsyä teknologiaan, pitäen sisällään myös oikeuden muokata muilta hankittuja teknologioita. Kyky operoida Puolustusvoimien kriittisiä järjestelmiä itsenäisesti niin normaali- kuin poikkeusoloissa edellyttää sotilaallisen huoltovarmuuden vaatimusten huomioimista suorituskykyjen kehittämisen alkuvaiheista lähtien.

Kansainvälinen yhteistyö on yksi keino huoltovarmuuden turvaamisessa. Kansainvälisten kumppanien sitoutumista tavoitellaan mahdollisuuksien mukaan myös valtiosopimuksin. Osaamisen lisääntyvän merkityksen myötä tiedon omistajuuden ja tietopääoman hallinnan vaikutus kasvaa. Sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaminen edellyttää näiden varmistamista kansallisesti (sopimusjärjestelyin) sekä tarvittaessa valtiosopimuksin tai muiden kansainvälisten järjestelyjen avulla.

Puolustusvoimien kotimaassa toimivat kumppanit ovat osa sotilaallisen huoltovarmuuden tuottamista. Strategiset kumppanit ovat kiinteä osa Puolustusvoimien kriittisten järjestelmien ylläpitoa ja kehittämistä sekä kulutusmateriaalin tuotantoa niin normaali- kuin poikkeusoloissa. Kriittisen osaamisen ja sotilaallisen huoltovarmuuden varmistaminen ja kehittäminen edellyttävät pitkäjänteistä yhteistyötä yliopistojen, tutkimuslaitosten, teknologiayritysten ja puolustusteollisuuden kanssa. Vaikuttamisen ja yhteistyön edellytyksenä on maanpuolustuksen omien intressien määrittäminen niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla.

3

Kehittämishjelmat, hankkeet ja hankinnat

Kehittämishjelmissä luodaan perusteet suorituskykyjen hankinnalle. Oleellista on tunnistaa ns. kriittiset suorituskykyalueet, joissa sotilaallisen huoltovarmuuden vaatimukset ovat erityisen suuria. Hankintatoiminnan tavoitteena on Suomen puolustusjärjestelmään parhaiten sopivan suorituskyvyn hankkiminen tarkoituksenmukaisesti, kustannustehokkaasti sekä valtion keskeiset turvallisuusedut huomioiden.

Suorituskykyjä kehitetään kansallisesti ja kansainvälisessä yhteistyössä. Osana tätä työtä hyödynnetään eri instrumentteja ja mekanismeja niin kahden- kuin monenvälisessä kansainvälisessä yhteistyössä. Valtion keskeisten turvallisuusalueiden niin edellyttäessä myös teollisen yhteistyön järjestelyt kuuluvat keinovalikoimaan. Suorituskykyjen kehittämisessä yhteistyön ja vuorovaikutuksen perustana teollisuuden ja tiedeyhteisön kanssa on jaettu tilannekuva.

Kehittämishjelmat ovat keskeinen väline Puolustusvoimien suorituskykyjen kehittämisessä. Niissä tulee pyrkiä määrittelemään kansallisen puolustuksen ja sotilaallisen huoltovarmuuden edellyttämä kansallinen osuus teknologian, osaamisen ja immateriaalioikeuksien osalta. Tämän perusteella valitaan tarkoituksenmukainen hankintastrategia sekä määritetään tutkimus- ja kehittämistoiminnan osuus. Jo kehittämisohjelmatasolla on pystyttävä tunnistamaan ne suorituskykyalueet sekä niiden taustalla vaikuttavat teknologiat, joissa kolmansiin osapuoliin kohdistuvat riippuvuudet on pyrittävä minimoimaan.

Uusien teknologioiden tehokas ja innovatiivinen soveltaminen edellyttää ketterien menetelmien ja iteratiivisen kehittämisen mahdollistavia rakenteita ja rahoitusmalleja perinteisen kehittämishjelmatoiminnan rinnalle. Uusien teknologioiden hyödyntäminen haastaa perinteisen toimintakulttuurin. Uudet teknologiat pakottavat myös pohtimaan ratkaisujen elinkaarikysymyksiä, päivitettävyyttä ja huoltovarmuutta osin uudelta pohjalta.

Hankintatoiminnan lähtökohtana on Suomen puolustusjärjestelmään parhaiten sopivan suorituskyvyn hankkiminen tarkoituksenmukaisesti, kustannustehokkaasti sekä valtion keskeiset turvallisuusedut huomioiden. Perusteet tälle luodaan kehittämisohjelmissä, hankevaiheessa tehdään tarkemmat määritykset ja toteuttaminen tapahtuu hankinnassa. Riskipitoisemmat uudet avaukset kehitetään tutkimusohjelmissä sekä erillistutkimuksina. Hankintatoimi on Puolustusvoimien ydintoimintaa, arviolta kolmasosa puolustusbudjetista käytetään myös jatkossa materiaalihankintoihin. Toiminnan seurannassa tulee rahoituksen vuosiosuuksien ohella kiinnittää huomiota myös suorituskykyjen rakentumisen seurantaan.

Hankintoja voidaan toteuttaa avoimella kilpailutuksella tai rajoitetuin menettelyin. Valittava toteutustapa riippuu hankinnan kohteesta sekä siihen liittyvistä vaatimuksista. Erityistä huomiota tulee kiinnittää sotilaallista huoltovarmuutta sekä salassa pitoa koskeviin vaatimuksiin, jotka tulee turvata koko hankittavan järjestelmän elinjakson ajalla.

Puolustuskyvyn rakentamisen edellyttämää kansallista teknologiaosaamista kehitetään valikoidusti, koska kaikkea Suomen tarpeisiin soveltuvaa korkean teknologian puolustusmateriaalia ei ole saatavilla kaupallisesti. Erityisesti joillain kriittisen suorituskyvyn alueilla kaupallinen tarjonta voi olla vuosikymmenen jäljessä korkeimmasta mahdollisesta suorituskyvyn tasosta. Valmistajamaat pitävät tuoreimmat ratkaisunsa omina sotilaallisen edun säilyttämiseksi.

Puolustusvoimien menettelytapoja ja -prosesseja tulee kehittää helpottamaan tutkimus- ja teknologiahankintoja sekä em. osaamisen ylläpitoa esimerkiksi uusien innovatiivisten hankinta- ja rahoitusmallien sekä innovaatio- tai teknologiakumppanuuksien avulla.

4

Puolustusteollisuus

Elinkelpoinen ja kilpailukykyinen kotimainen puolustusteollisuus ja sen kansainvälinen verkottuminen sekä vientitoiminta mahdollistavat kansallisen maanpuolustuksen toimintakyvyn ja sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitämisen. Osaamisen ja ylläpitokyvyn merkitys korostuu järjestelmien monimutkaistumisen myötä ja kotimaisen teollisuuden tulee pitää huolta osaamisestaan.

Materiaalipolitiikan kokonaisuudessa kotimaisella puolustusteollisuudella on merkittävä rooli sekä keskeisten asejärjestelmien ylläpidossa että uusien suorituskykyjen kehittämisessä erityisesti niillä osaamisalueilla, jotka ovat kriittisiä puolustusjärjestelmälle tai joita ei muualta voida hankkia. Puolustusteollisuuden toiminta ulottuu normaalioloista sodan aikaan.

Elinkelpoinen ja kansainvälisesti kilpailukykyinen kotimainen puolustusteollisuus, sen kansainvälinen verkottuminen sekä vientitoiminta mahdollistavat sotilaallisen huoltovarmuuden ylläpitämisen ja edistävät maanpuolustuksen toimintakykyä. Kansalliseen elinkeino-, tiede- ja koulutuspolitiikkaan tulee vaikuttaa puolustusteollisuuden toimintaedellytysten turvaamiseksi ja teollisuuden elinvoimaisuuden kehittämiseksi. Puolustushallinto tukee osaltaan teollisuuden vientitoimintaa ja kansainvälisten yhteistyömahdollisuuksien hyödyntämistä. Suomen oma puolustusteollinen kapasiteetti on rajallinen ja monet keskeiset asejärjestelmät ostetaan ulkomailta. Suomella täytyy kuitenkin olla tarvittava kansallinen teollinen ja teknologinen osaaminen kriittisten järjestelmien ylläpitämiseksi ja muokkaamiseksi, jotta niiden itsenäinen käyttö voidaan taata kaikissa olosuhteissa. Kotimaassa toimivalla teollisuudella tulee lisäksi olla riittävät kyvyt toimia tarvittaessa myös järjestelmäintegraattorina. Osaamisen ja ylläpitokyvyn merkitys korostuu järjestelmien teknistymisen myötä.

Kansallisen turvallisuuden kannalta on oleellista, että kriittisten teknologioiden osalta Suomessa toimivat yritykset omaavat riittävän teknologisen osaamistason. Kansallisen osaamisen huoltovarmuus erityisesti digitalisaation, tekoälyn, analytiikan ja autonomian osalta on merkitykseltään kasvava alue.

Puolustusvoimien kumppaneilla alihankintaketjuineen on merkittävä ja vakiintunut asema puolustusjärjestelmässä. Erityisesti strategisten kumppaneiden rooli on keskeinen Puolustusvoimien kaluston ja materiaalin kunnossa- ja ylläpidossa. Puolustusvoimilla ja sen kumppaneilla tulee olla kyky reagoida nopeasti toiminta- ja turvallisuusympäristön muutoksiin. Kumppanuutta syvennetään jo normaalioloissa esimerkiksi yhteisessä ympäristössä toimimalla. Siten voidaan taata toiminnan jatkuvuus myös nopeasti kehittyvässä kriisitilanteessa.

5

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla luodaan ja ylläpidetään osaamista, joka tukee suorituskykyjen suunnittelua, rakentamista ja käyttöä. T&K toiminnan tulee olla tavoitteellista, riittävästi resursoitua sekä kansallisesti ja kansainvälisesti verkottunutta.

Suorituskykyjen ylläpito ja kehittäminen edellyttävät johdonmukaista suunnittelua sekä pitkäjänteistä, oikein ajoitettua ja riittävää tutkimus- ja kehittämistoiminnan resursointia koko suorituskyvyn elinkaaren ajan. Puolustusvoimien TK-toimittamien kohdentamisella tulee varmistaa, että se kykenee tasapainoisesti säilyttämään organisaation innovaatio- ja ennakkointikyvyn, suorituskykyjen kehittämisen tuen, puolustukselle kriittisen osaamisen volyymin sekä kansainvälisen tutkimusyhteistyön edellytykset.

Kriittisten teknologioiden tutkimus- ja kehittämishankkeita tuetaan ja kotimaassa toimivan teollisuuden innovaatio- ja tuotantokykyä ylläpidetään valtion keskeisten turvallisuusasetusten edellyttämällä tavalla. Maanpuolustuksen tarvitseman laaja-alaisen osaamisen kehittäminen nojaa kansalliseen TKI-järjestelmään ja sen kykyyn tuottaa uutta tietoa ja teknologista osaamista. Puolustushallinnon TK-toiminta tulee linkittää läheisesti kansalliseen TKI-politiikkaan, Suomessa kehitettäviin vahvuuksiin ja osaamiseen. Samalla Puolustushallinnon on määriteltävä ja tuotava selkeästi esille sotilaallisen maanpuolustuksen kriittiset TK-tarpeet, joiden painopisteet eivät välttämättä ole aina yhteneväisiä muiden kansallisten tavoitteiden kanssa, mutta joissa puolustushallinto nojautuu kansalliseen TKI-järjestelmään.

Puolustushallinnon TKI-toiminnalla tuetaan uusien kykyjen kehittämistä sekä kotimaista integrointi-, modifiointi- ja operointikykyä käsittäen tehtäväsuunnittelun ja evästyksen. Teknologisen kompetenssin kansallinen ylläpito ja huoltovarmuus ovat edellytyksiä kyvyille suunnitella, ostaa, käyttää ja huoltaa monimutkaisia järjestelmiä. Lisäksi se on edellytys vastatoimien kehittämiselle myös poikkeusoloissa. Kansallisen osaamispääoman kehittäminen ja huoltovarmuus erityisesti murroksellisten teknologioiden osalta on merkitykseltään kasvava alue.

Puolustushallinto edistää teollisuuden tutkimus- ja kehittämistoimintaa puolustusvoimien kehittämisohjelmien lähtökohdista siten, että tutkimus- ja teknologia-alan kehittämistyötä hankitaan lähtökohtaisesti kotimaasta. Taustalla tulee olla jaettu tilannekuva sekä yhteinen ymmärrys keskeisistä tulevaisuuden kehitystrendeistä.

Teknologioiden ja tutkimustulosten jatkokehittämisen, kaupallistamisen ja ylläpitämisen kannalta on olennaista, että teollis- ja tekijänoikeudet ovat lähtökohtaisesti teollisuuden ja tiedeyhteisön hallussa, ja Puolustusvoimilla on riittävät käyttöoikeudet tiedon ja teknologian hyödyntämiseksi. Tapauskohtaisesti voidaan erikseen sopia muusta menettelystä, esimerkiksi salassa pidettävän tiedon suojaamista vaativissa tilanteissa. Samalla on kuitenkin varmistettava, että kriittisiin teknologioihin liittyvät tarpeelliset teollis- ja tekijänoikeudet ovat kansallisessa hallinnassa. Yrityskaupat tai taloudelliset sopimukset eivät saa tätä vaarantaa tai heikentää.

Tutkimusta ja kehittämistä tehdään EU:n, EDA:n sekä Nato:n lisäksi myös kahdenvälisesti ja muussa yhteistyössä harkinnan mukaan. Kansainvälisen tutkimusyhteistyön edellytyksenä on oma todennettavissa oleva kansallinen osaaminen. Kansallisen ja kansainvälisen TKI-toiminnan yhteistyön tavoitteiden saavuttaminen edellyttää puolustushallinnon yhteisen tavoitetilan muodostamista ja yhteistoiminnan kehittämiseen suunnattuja resursseja.

6

Kansainvälinen materiaaliyhteistyö

Kansainvälinen yhteistyö on olennainen osa puolustushallinnon materiaalipolitiikan kokonaisuutta. Lähtökohtana yhteistyölle on Puolustusvoimien sotilaallisen suorituskyvyn kehittämistarpeet sekä tarve ylläpitää kansallisen puolustuksen edellyttämää riittävää puolustusteollista ja -teknologista osaamista. Kansainvälistä yhteistyötä toteutetaan niin kahden- kuin monenvälisesti.

Kansainvälinen materiaaliyhteistyö on keino kehittää Suomen puolustusjärjestelmän (ml. teollisuus) suorituskykyä sekä materiaalista ja osaamisen huoltovarmuutta. Se on linkitetty laajempaan puolustusyhteistyöhön ja sen päämääriin. Materiaaliyhteistyöhön osallistumista ohjaa Puolustusvoimien sotilaallisen suorituskyvyn kehittämistarpeet sekä tarve ylläpitää kansallisen puolustuksen edellyttämää riittävää puolustusteollista ja -teknologista osaamista. Teollisuuden verkostoituminen ja viennin edistäminen on osa kansainvälistä materiaaliyhteistyötä.

Kansainvälistä yhteistyötä toteutetaan niin kahden- kuin monenvälisten järjestelyjen puitteissa. Yhteistyön perustana ovat osapuolten väliset sopimusjärjestelyt, ml. valtiosopimukset.

Puolustusvoimat osallistuu erikseen sovittavassa laajuudessa Naton yhteisten suorituskykyjen suunnitteluun ja rakentamiseen sekä varautuu hyödyntämään Naton materiaali- ja varaosalogistiikkaa (mm. NSPA) optimaalisella tavalla. Puolustusvoimat asettaa Naton komentorakenteisiin riittävän määrän materiaalialan henkilöstöä.

Nato-jäsenyyden myötä puolustushallinto sopeuttaa tarvittaessa materiaali-toimintoihin liittyviä rakenteitaan vastaamaan Naton prosesseja mahdollisimman joustavan ja yhteensopivan toiminnan takaamiseksi. Puolustusvoimat myös osallistuu jatkossa aktiivisesti Naton STANAG-standardien valmisteluun ja hyödyntää tässä työssä sekä kotimaista tutkimusyhteisöä että teollisuutta.

Pohjoismaista materiaalialan yhteistyötä toteutetaan sekä kahdenvälisesti kuin NORDEFECO:n puitteissa. Mahdollisia yhteistyöalueita ovat mm. yhteiset hankinnat, sotilaallinen huoltovarmuus, tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä yhteiset kehittämishankkeet.

Uutena yhteistyön rakenteena ja rahoitusinstrumenttina on Euroopan puolustusrahasto (EDF). Suomi on ennakkoiva ja aloitteellinen toimija tutkimus- ja kehittämishankkeissa pitäen sisällään myös Euroopan puolustusviraston (EDA) ja EU:n pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) puitteissa tehtävän yhteistyön. Tämä edellyttää puolustusministeriön ja Puolustusvoimien tiivistä yhteistoimintaa. Puolustushallinto osaltaan tukee ja edesauttaa suomalaisten teollisten toimijoiden ja tiedeyhteisön osallistumista rahaston puitteissa toteutettaviin hankkeisiin.

Suomalaisen teollisuuden ja tutkimusyhteisön roolit Puolustusvoimien suorituskykyjen rakentamisessa ja ylläpidossa tulee tuoda mukaan hankkeiden valmistelu- ja suunnitteluvaiheessa sekä ne on otettava osaksi neuvotteluita konkreettisen ylläpitokyvyn ja elinjaksotuen takaamiseksi. Suomalaisen teollisuus-, tiede- ja tutkimusyhteisön osaaminen ja mahdollinen rooli pyritään huomiomaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa myös Puolustusvoimien kansainvälisissä materiaalihankinnoissa.

Yhtenä kansainvälisen yhteistyön muotona on valtioiden väliset hankinnat (Government to Government sales). Kyse on järjestelystä, jossa valtio ostaa puolustustarvikkeita, palveluita ja/tai rakennusurakoita suoraan toiselta valtiolta. Puolustushallinto ei lähtökohtaisesti toimi puolustustarvikkeiden myyjänä edellä mainitun kaltaisessa järjestelyssä, vaan Suomessa täysipainoisen GtoG-kaupan vaihtoehtona on malli, jossa myyjätahona on suomalainen puolustusalan yritys, mutta Suomen valtio (Puolustusvoimat) tarjoaa teollisuuden tekemän kaupan oheen tukielementtejä kaupan toteuttamisessa ja toimeenpanossa.

Kiinnostus ja kysyntä tämän hankintamallin hyödyntämiseen on lisääntynyt viime aikoina merkittävästi. Joissain tapauksissa ostajana toimiva valtio on hankintakilpailutuksen yhteydessä edellyttänyt, että kaupallisen sopimuksen ohella toteutetaan myös valtioiden välinen sopimus, koska kahdenvälinen sopimusperusteinen yhteistyö parantaa ennakoitavuutta sekä tuo tarvittavaa turvaa ostajavaltiolle. Suomalaiselle teollisuudelle valtion tukielementtien mukanaolo voi joissain tapauksissa olla edellytyksenä ylipäättänsä kilpailuun osallistumiselle ja mahdollisuudelle tarjota omia tuotteita tai palveluita.

Puolustushallinnon tulee osaltaan tukea kotimaista teollisuutta tarjoamalla esimerkiksi tuotetukea, koulutusta, laadunvarmistusta tai muita palveluja ostajavaltiolle yhteistyösopimuksen puitteissa. Tämän myötä voidaan mahdollistaa tulevaisuudessa myös molempia valtioita hyödyttävää yhteistyötä esimerkiksi logistiikassa tai käyttäjäyhteistyössä. Puolustusvoimien tulee sitoutua yhteistyöhön riittävin resurssein. Siitä Puolustusvoimille aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sovitaan erikseen tapauskohtaisesti.

7

Kestävä kehitys

Puolustusvoimien materiaalisessa kehittämisessä huomioidaan kestävä kehitys. Materiaalin elinkaaren arviointi ja hallinta kuuluvat olennaisena osana puolustushallinnon materiaalipolitiikkaan.

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 ja Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda 2030:sta luo viitekehyksen puolustushallinnon kestävälle kehitykselle. Osana puolustushallinnon materiaalipolitiikkaa kestävä kehitys huomioidaan materiaalisessa kehittämisessä, materiaalin elinkaaren hallinnassa ja materiaalista luopumisesta puolustuskyvystä tinkimättä.

Puolustushallinnon materiaalisen kehittämisen tavoitteena on luoda edellytykset joukkojen varustuksen kustannustehokkaille hankinnoille, ajanmukaistamiselle ja ylläpidolle. Puolustusvoimien materiaalisessa kehittämisessä huomioidaan kestävä kehitys. Materiaalitehokkuutta edistetään hankintojen tarveharkinnalla, kestävien ja pitkäaikaisten tuotteiden hankinnalla ja tarkoituksenmukaisella varastoinnilla sekä vastuullisella käytöllä, huollolla ja loppukäsittelyllä. Kestävän kehityksen vaatimusten noudattaminen merkinnee myös joiltain osin lisäkustannuksia, joka tulee ottaa huomioon Puolustusvoimien resursoinnissa.

Materiaalin elinkaaren arviointi ja hallinta kuuluvat olennaisena osana puolustushallinnon materiaalipolitiikkaan. Materiaalipolitiikalla pyritään vähentämään jätteen syntymistä, parantamaan lajittelua sekä kehittämään entisestään materiaalin hallintaa elinkaaren pidentämiseksi. Ympäristöriskien hallinta ja ympäristöhaittojen ennaltaehkäisy huomioidaan materiaalin elinkaaren hallinnassa. Lisäksi puolustushallinto tarkastelee uusia vaihtoehtoja käytöstä poistettavan materiaalin hävittämiselle.

8

Strategian toimeenpano

Strategian toimeenpanosta vastaavat yhteistyössä puolustusministeriö, Puolustusvoimat sekä muut toimijat, kuten kotimaassa toimiva alan teollisuus-, tiede- ja tutkimusyhteisö. Toimeenpanoa varten laaditaan erillinen asiakirja, jossa määritellään ne toimenpiteet, joilla strategiassa mainittuihin tavoitteisiin pyritään.